

12 Σεπτεμβρίου, 1996

[ΑΡΤΕΜΗΣ, Δ/στής]

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΑΡΘΡΑ 146, 28 ΚΑΙ 25 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΤΑΚΗΣ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ,

Αιτητής,

v.

ΔΗΜΟΥ ΛΑΡΝΑΚΑΣ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ,

Καθ' ων η αίτηση.

(Υπόθεση Αρ. 148/95)

5 Διοικητικό Δίκαιο — Σύνθετη διοικητική ενέργεια — Τελειώσή της με την τελική εγκριτική πράξη — Αν αυτή προσβληθεί με προσφυγή νομίμως εξετάζονται και οι παρασκευαστικές πράξεις — Περιστάσεις της εκτελεστότητας πράξεων στην κριθείσα περίπτωση αρχιτεκτονικού διαγωνισμού.

10 Προσφυγή βάσει του Άρθρου 146 του Συντάγματος — Έννομο συμφέρον — Αρχιτεκτονικός διαγωνισμός — Διατήρηση του εννόμου συμφέροντος αποκλεισθέντος παρά το γεγονός ότι ο αποκλεισμός θεμελιωνόταν στη μη ανταπόκριση προς τις απαιτήσεις του διαγωνισμού — Περιστάσεις.

15 Διοικητικό Δίκαιο — Συλλογικά όργανα — Παρουσία κατά τις συνεδριάσεις τους προσώπων άλλων από αυτά που περιλαμβάνονται στη νόμιμη σύνθεση — Νομολογιακές αρχές και η εφαρμογή τους — Απλή παρουσία των μη μελών οδήγησε σε ακυρότητα της ληφθείσας απόφασης στην κριθείσα περίπτωση — Περιστάσεις.

20 Ο αιτητής προσέβαλε αφ' ενός τη μη συμπερίληψη της μελέτης του στις επικρατέστερες που θα παρέμεναν στη διαδικασία του επιδικου αρχιτεκτονικού διαγωνισμού και αφετέρου την επιλογή της μιας από αυτές τις επικρατέστερες προς κατακύρωση του διαγωνισμού.

25 Το Ανώτατο Δικαστήριο ακυρώνοντας την επίδικη απόφαση, αποφάσισε ότι:

1. Στην προκειμένη περίπτωση ο διαγωνισμός προκηρύχθηκε από το Δημοτικό Συμβούλιο Λάρινακας το οποίο ανάθεσε σε Επιτροπή που αποτελείτο από ειδήμονες να βοηθήσουν στην αξιολόγηση των μελετών και επιλογή της καλύτερης. Σύμφωνα με το Άρθρο 24(6) των Κανονισμών η Κριτική Επιτροπή έχει εξουσία να αποφασιίζει τελεσίδικα για τις μελέτες. 5

Ακόμα κι αν θεωρηθεί ότι η απόφαση της Κριτικής Επιτροπής δεν αποτελεί εκτελεστή διοικητική πράξη, από τη στιγμή που αυτή εγκρίθηκε από το Δημοτικό Συμβούλιο μπορεί να εξεταστεί ως μέρος της σύνθετης διοικητικής ενέργειας που τελειώθηκε με την απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου ημερ. 7.2.95. Εφόσον η προσφυγή ασκήθηκε και κατά του Δήμου Λάρινακας δεν υπάρχει οποιοδήποτε κώλυμα στην εξέτασή της από το Δικαστήριο με βάση το Άρθρο 146 του Συντάγματος. 10 15

Αβάσιμη κρίνεται και η δεύτερη προδικαστική ένσταση του δικηγόρου των καθ' ων. Εφόσον η μελέτη του αιτητή κρίθηκε έγκυρη και εξετάστηκε από την Κριτική Επιτροπή η μη συμπερίληψή της στις τρεις που επιλέγηκαν για περαιτέρω βελτιώσεις επηρεάζει άμεσα τον αιτητή και του δίνει το δικαίωμα προσβολής της απόφασης για αποκλεισμό της μελέτης του. 20
2. Οι αρχές της νεότερης νομολογίας αναφορικά με την παρουσία προσώπων που δεν είναι μέλη του συλλογικού οργάνου εκφράζονται στην *Avgerinos Nikitas Ltd.* 25

Στην υπό εξέταση προσφυγή δε φαίνεται αν τα μη μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου παρευρέθηκαν στη συνεδρίαση για το σκοπό παρουσίας του θέματος ή υποβοήθησης του συλλογικού οργάνου. Κάτι τέτοιο δεν επιμαρτυρεί το σχετικό πρακτικό. Η υπόθεση *X'' Θεοδούλου* διαχωρίζεται από την παρούσα με βάση τα γεγονότα. 30

Στην παρούσα υπόθεση δύο από τους παρευρισκομένους ο Δημοτικός Μηχανικός και ο Δημοτικός Αρχιτέκτονας ήταν επίσης μέλη της Κριτικής Επιτροπής που έλαβε την απόφαση για επιλογή των τριών μελετών για περαιτέρω βελτιώσεις. Έχοντας υπόψη την αυστηρή προσέγγιση της νομολογίας το γεγονός και μόνο της απλής παρουσίας τους χωρίς οποιαδήποτε ενεργό συμμετοχή στη συνεδρίαση του Δημοτικού Συμβουλίου είναι αρκετό για να οδηγήσει την επίδικη απόφαση σε ακύρωση. 35 40

Η προσφυγή επιτυγχάνει με έξοδα.

Αναφερόμενες υποθέσεις:

- 5 Κολακίδης και Συνεταίροι κ.ά. ν. Δήμου Αγίου Αθανασίου (1994) 4 Α.Α.Δ. 1030,
- Χ"Κυριάκου κ.ά. ν. Δήμου Στροβόλου (1995) 4 Α.Α.Δ. 727,
- Avgerinos Nikitas Ltd ν. Δήμου Λεμεσού (1993) 4 Α.Α.Δ. 315,
- 10 Χ"Θεοδούλου κ.ά. ν. Δήμου Στροβόλου (1989) 3 Α.Α.Δ. 2069,
- Homus Development Ltd κ.ά. ν. Δήμου Λεμεσού (1996) 4 Α.Α.Δ. 542.

Προσφυγή.

- 15 Προσφυγή εναντίον της απόφασης της Κριτικής Επιτροπής Αρχιτεκτονικού Διαγωνισμού με την οποία επέλεξε ως Επικρατέστερων τριών άλλων μελετών που δεν πληρούσαν τους απαραίτητους όρους και παραχώρησε σ' αυτούς δικαίωμα για αναθεωρημένη ή νέα πρόταση, και απέρριψε αυτή του Αιτητή.
- 20

Α. Σ. Αγγελίδης, για τον Αιτητή.

Πελίδης για Γ. Νικολαΐδη, για τους Καθ' ων η αίτηση.

25

Cur. adv. vult.

ΑΡΤΕΜΗΣ, Δ.: Ο αιτητής με την παρούσα προσφυγή ζητά από το Δικαστήριο την πιο κάτω θεραπεία:

30

“Α. Δήλωση του Δικαστηρίου ότι η επιλογή από τον καθ' ου η αίτηση 2 ως των επικρατεστέρων τριών άλλων μελετών που δεν πληρούσαν τους απαραίτητους όρους και η παραχώρηση σ' αυτούς δικαιώματος για αναθεωρημένη ή νέα πρόταση είναι όπως αποφασίστηκε άκυρη και χωρίς νομικό αποτέλεσμα.

35

40 Β. Δήλωση του Δικαστηρίου ότι η υπό του καθ' ου η αίτηση 2 εισήγηση και η αποδοχή αυτής υπό του καθ' ου η αίτηση να επιλεγεί η μελέτη του κ. Ζήωνα Σιερεπεκλή στον υπό αναφορά διαγωνισμό είναι άκυρη και χωρίς νομικό αποτέλεσμα.”

Το Δημοτικό Συμβούλιο Λάρνακας που ήταν και ο εργοδότης του έργου, προκήρυξε Παγκύπριο Αρχιτεκτονικό Διαγωνισμό για

την ανέγερση Δημοτικής Αγοράς Λιανικής Πώλησης στη Λάρινακα. Ο διαγωνισμός διεξήχθη σύμφωνα με τους σχετικούς Κανονισμούς του Συνδέσμου Πολιτικών Μηχανικών και Αρχιτεκτόνων Κύπρου, τους οποίους αποδέχθηκε και ο Σύλλογος Αρχιτεκτόνων Κύπρου (οι Κανονισμοί). Σύμφωνα με την Προκήρυξη - Όροι Συμμετοχής (Όρος 4) η Κριτική Επιτροπή του Διαγωνισμού θα αποτελείτο από 7 μέλη τα οποία και κατονομάζονται. Η Επιτροπή θα έκρινε τη βράβευση των μελετών, η κρίση της θα ήταν τελεσίδικη και δεν υπήρχαν περιθώρια για έφεση. Ο Όρος 5.2 προνοούσε πως η Κριτική Επιτροπή με βάση το άρθρο 24(4) των Κανονισμών δεν ήταν υποχρεωμένη να απονεμίσει πρώτο ή οποιοδήποτε βραβείο ή έπαινο σε περίπτωση που οι μελέτες που θα υποβάλλοντο δεν ήταν ψηλού επιπέδου. Ο Όρος 5.8 προνοούσε πως σε περίπτωση που δεν μπορούσε να απονεμηθεί πρώτο βραβείο, ο εργοδότης μπορούσε να αναθέσει την εκπόνηση μελέτης για το έργο σ' οποιοδήποτε εγγεγραμμένο Αρχιτέκτονα με την έγκριση της Κριτικής Επιτροπής (θα εδίδετο προτεραιότητα με σειρά επιτυχίας στους άλλους διαγωνιζόμενους) ή να προκηρύξει νέο Αρχιτεκτονικό Διαγωνισμό. Για το διαγωνισμό υποβλήθηκαν 7 αιτήσεις, στις οποίες περιλαμβάνετο και αυτή του αιτητή.

Στην απόφασή της ημερ. 11.11.94 (Παράρτημα 5) η Κριτική Επιτροπή αναφέρει ότι αφού συνήλθε σε τέσσερις ολόήμερες συνεδριάσεις και εξέτασε σε βάθος όλες τις συμμετοχές διαπίστωσε ότι καμιά μελέτη δεν ανταποκρινόταν πλήρως στις απαιτήσεις του διαγωνισμού. Ως εκ τούτου η Επιτροπή αποφάσισε να μην απονεμίσει βραβεία ή επαινούς. Αποφάσισε επίσης να εισηγηθεί στο Δημοτικό Συμβούλιο όπως καλέσει τρεις από τους διαγωνισθέντες των οποίων οι συμμετοχές πληρούσαν σε μεγαλύτερο βαθμό τις απαιτήσεις του διαγωνισμού να διορθώσουν - βελτιώσουν τις μελέτες τους σύμφωνα με τις αντίστοιχες παρατηρήσεις της Κριτικής Επιτροπής. Κατά τη διαδικασία αυτή θα διατηρείτο η ανωνυμία των διαγωνιζομένων. Στην προαναφερθείσα απόφαση της Κριτικής Επιτροπής επισυνάφθηκαν λεπτομέρειες των παρατηρήσεων της Επιτροπής για κάθε μελέτη χωριστά. Η μελέτη του αιτητή δεν ήταν ανάμεσα στις τρεις μελέτες που επιλέγηκαν για βελτίωση.

Η εισήγηση της Κεντρικής Επιτροπής για να κληθούν τρεις διαγωνισθέντες για βελτίωση των μελετών τους υιοθετήθηκε κατά πλειοψηφία από το Δημοτικό Συμβούλιο στη συνεδρίασή του ημερ. 1.12.94.

Στις 23.1.95 η Κριτική Επιτροπή υπέβαλε νέα έκθεση που περι-

είχε παρατηρήσεις για τις τρεις μελέτες που υποβλήθηκαν και σύστησε στο Δημοτικό Συμβούλιο Λάρνακας όπως αναθέσει την οριστική μελέτη στον Ζήνωνα Σιερεπεκλή, του οποίου η μελέτη κατατάχθηκε πρώτη από τις τρεις.

5

Ο αιτητής με επιστολή του ημερ. 26.1.95 διαμαρτυρήθηκε για την απόφαση της Κριτικής Επιτροπής υποστηρίζοντας ότι η δική του μελέτη παρουσίαζε τα λιγότερα μειονεκτήματα και ζητούσε να επανεξεταστεί το όλο θέμα.

10

Το Δημοτικό Συμβούλιο συνήλθε σε συνεδρίαση στις 7.2.95 (Παράρτημα 2). Αφού έλαβε υπόψη την έκθεση της Κριτικής Επιτροπής, τις επιστολές διαμαρτυρίας του αιτητή και άλλων παραπονουμένων συζήτησε το όλο θέμα και αποφάσισε ομόφωνα όπως τεθούν σε ψηφοφορία οι δύο πιο κάτω διαζευκτικές προτάσεις όπως αναφέρονται στο ακόλουθο απόσπασμα από τα πρακτικά:

15

20

25

“(α) Να κληθεί ο Αρχιτέκτονας Ζήνωνας Σιερεπεκλής του οποίου η μελέτη με αρ. 7061917 έτυχε πρώτης επιλογής από την Επιτροπή Επιλογής να βελτιώσει τη μελέτη του σύμφωνα με τις υποδείξεις της Επιτροπής, αποτελούμενης από τα Μέλη της Επιτροπής Επιλογής (που είναι τα μέλη της Κριτικής Επιτροπής του Αρχιτεκτονικού Διαγωνισμού) και ένα εκπρόσωπο από κάθε ομάδα του Δημοτικού Συμβουλίου (μαζί με σύμβουλο μηχανικό που θα ήθελε η κάθε ομάδα να ορίσει) υπό την προεδρία του Δημάρχου ή

30

(β) Να κληθούν οι υπόλοιποι 4 αρχιτέκτονες που έλαβαν μέρος στον αρχιτεκτονικό διαγωνισμό και δεν κλήθηκαν να βελτιώσουν τις μελέτες τους να τις βελτιώσουν για να είναι σε ίση μοίρα με τους υπόλοιπους τρεις αρχιτέκτονες που κλήθηκαν και βελτίωσαν τις μελέτες τους και στη συνέχεια το Δημοτικό Συμβούλιο να επαναμελετήσει το θέμα.”

35

Ακολούθησε ψηφοφορία το αποτέλεσμα της οποίας ήταν η κατά πλειοψηφία έγκριση της πρότασης (α) πιο πάνω.

40

Ως αποτέλεσμα καταχωρήθηκε η παρούσα προσφυγή. Ο δικηγόρος των καθ' ων η αίτηση πρόβαλε δύο προδικαστικές ενστάσεις.

Είναι η θέση του πως οι καθ' ων η αίτηση αρ.2 δεν συνιστούν όργανο ή αρχή που ασκεί εκτελεστική ή διοικητική εξουσία και καμιά απόφαση τους δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο προσφυ-

γής κάτω από το Άρθρο 146 του Συντάγματος.

Ισχυρίστηκε επίσης πως ο αιτητής δεν έχει έννομο συμφέρον ούτε νομιμοποιείται να εγείρει την προσφυγή εφόσον η μελέτη του κρίθηκε ότι δεν ικανοποιούσε τους στόχους του διαγωνισμού. 5

Όσον αφορά την πρώτη προδικαστική ένσταση του δικηγόρου των καθ' ων βρίσκω ότι αυτή δεν ευσταθεί. Στην προκειμένη περίπτωση ο διαγωνισμός προκηρύχθηκε από το Δημοτικό Συμβούλιο Λάρνακας το οποίο ανάθεσε σε Επιτροπή που αποτελείτο από ειδήμονες να βοηθήσουν στην αξιολόγηση των μελετών και επιλογή της καλύτερης. Σύμφωνα με το άρθρο 24(6) των Κανονισμών η Κριτική Επιτροπή έχει εξουσία να αποφασίζει τελεσίδικα για τις μελέτες. 10
15

Στην υπόθεση *Κολακίδης & Συνεταίροι κ.ά v. Δήμου Αγίου Αθανασίου* (1994) 4 Α.Α.Δ. 1030 ηγέρθη η προδικαστική ένσταση ότι τα αποτελέσματα του διαγωνισμού όπως περιείχοντο στην απόφαση της Κριτικής Επιτροπής και τα οποία αποτελούσαν το αντικείμενο της προσφυγής, δεν περιείχαν εκτελεστή διοικητική πράξη, αλλά πράξη προπαρασκευαστικού περιεχομένου. Το Δικαστήριο είπε τα ακόλουθα στη σελ. 1038 της απόφασής του: 20

“Η πιο πάνω εισήγηση δεν ευσταθεί. Το άρθρο 24(6) των Κανονισμών Προκήρυξης και Διεξαγωγής Διαγωνισμών ανέφερε ρητά ότι η Κριτική Επιτροπή είχε την εξουσία να αποφασίζει τελεσίδικα για τις μελέτες που υποβλήθηκαν. 25

Σύμφωνα με την κρατούσα νομολογία η έγκριση από σώμα άλλο από εκείνο προς το οποίο παρέχεται αποφασιστική αρμοδιότητα προς έκδοση μίας διοικητικής πράξης δεν μεταβάλλει τη προέλευση της πράξης αλλά προσδίδει σ' αυτήν αναδρομικά εκτελεστό χαρακτήρα. (Βλ. *Hadjibassiliou v. C.O.A.* (1987) 3 C.L.R., 2142, *Νίκος Μεσαρίτης κ.ά. v. Δήμου Πάφου* (1989) 3 Α.Α.Δ. 760, *Κυριάκος Τοιμίλη v. Οργανισμού Κυπριακής Γαλακτοκομικής Βιομηχανίας* (1990) 3 Α.Α.Δ. 4670 και *P.A.G. Architects - Engineers v. Δημοκρατίας* (1992) 4 Α.Α.Δ. 3167. 30
35

Στην υπό κρίση υπόθεση η αποφασιστική αρμοδιότητα και η εξουσία άσκησης τελεσίδικης κρίσης επί των μελετών είχε ανατεθεί στην Κριτική Επιτροπή. Περαιτέρω, όπως σαφώς προκύπτει από την ανακοίνωση στον ημερήσιο τύπο ημ. 15 Νοεμβρίου 1991, η δημοσίευση των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού προερχόταν από τον ίδιο τον καθ' ου η αίτηση Δήμο και όχι την 40

Κριτική Επιτροπή. Η ανακοίνωση αναφέρετο κατά τρόπο οριστικό στα αποτελέσματα και επληροφορούσε όσους διαγωνιζόμενους αρχιτέκτονες δεν είχαν βραβευθεί να παραλάβουν τις μελέτες τους από τα γραφεία του Δήμου Αγίου Αθανασίου.

5

Για όλους τους πιο πάνω λόγους η ένσταση των καθ' ων η αίτηση για έλλειψη εκτελεσιμότητας της προσβαλλόμενης πράξης δεν μπορεί να ευσταθήσει και απορρίπτεται."

10

Σχετική με το θέμα είναι επίσης η υπόθεση **Βαρνάβας Χ' Κυριάκου κ.ά. v. Δήμου Στροβόλου** (1995) 4 Α.Α.Δ. 727, όπου η προδικαστική ένσταση συνίστατο στο ότι η προσφυγή έπρεπε να είχε στραφεί κατά της Κριτικής Επιτροπής και όχι εναντίον του Δήμου ενόψει της αποφασιστικής αρμοδιότητας που παραχωρείται σ' αυτήν από τον Καν.24(6). Το Δικαστήριο έκρινε ότι η έγκριση της απόφασης της Κριτικής Επιτροπής από το Δήμο ήταν η μόνη εκτελεστή πράξη και ορθά η προσφυγή ασκήθηκε εναντίον του Δήμου Στροβόλου και παρέπεμψε στην απόφαση του Σ.τ.Ε.αφ 118/87 που έκρινε ότι:

15

20

"η σύνθετος διοικητική ενέργεια διαγωνισμού δημοσίου έργου τελειούται διά της αποφάσεως του Νομάρχου, διά της οποίας εγκρίνεται το αποτέλεσμα του διαγωνισμού".

25

Έχοντας υπόψη τα πιο πάνω θεωρώ πως ακόμα κι αν θεωρηθεί ότι η απόφαση της Κριτικής Επιτροπής δεν αποτελεί εκτελεστή διοικητική πράξη, από τη στιγμή που αυτή εγκρίθηκε από το Δημοτικό Συμβούλιο μπορεί να εξεταστεί ως μέρος της σύνθετης διοικητικής ενέργειας που τελειώθηκε με την απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου ημερ. 7.2.95. Εφόσον η προσφυγή ασκήθηκε και κατά του Δήμου Λάρνακας δεν υπάρχει οποιοδήποτε κώλυμα στην εξέτασή της από το Δικαστήριο με βάση το Άρθρο 146 του Συντάγματος.

35

Αβάσιμη κρίνεται και η δεύτερη προδικαστική ένσταση του δικηγόρου των καθ' ων. Εφόσον η μελέτη του αιτητή κρίθηκε έγκυρη και εξετάστηκε από την Κριτική Επιτροπή η μη συμπερίληψή της στις τρεις που επιλέγηκαν για περαιτέρω βελτιώσεις επηρεάζει άμεσα τον αιτητή και του δίνει το δικαίωμα προσβολής της απόφασης για αποκλεισμό της μελέτης του.

40

Αναφορικά με την ουσία της υπόθεσης, ένας από τους λόγους ακυρότητας που προβλήθηκαν από το δικηγόρο του αιτητή είναι

και ο ισχυρισμός ότι η απόφαση που λήφθηκε στη συνεδρίαση του Δημοτικού Συμβουλίου ημερ. 7.2.95 (δείτε πιο πάνω) πάσχει γιατί το συλλογικό όργανο λειτούργησε στην παρουσία προσώπων που δεν ήταν μέλη του και άρα δεν μπορούσαν να ήταν παρόντες.

5

Στη συνεδρίαση ημερ. 7.2.95 παρευρίσκονταν σύμφωνα με τα πρακτικά ο Δημοτικός Γραμματέας, ο Δημοτικός Μηχανικός, ο Αρχιτέκτονας του Δήμου και η Βοηθός του Δημοτικού Γραμματέα.

10

Ο δικηγόρος του αιτητή παρέπεμψε στην απόφαση του τότε Προέδρου του Ανωτάτου Δικαστηρίου Α. Λοΐζου στην υπόθεση **AVGERINOS NIKITAS LTD ν. Δήμου Λεμεσού** (1993) 4 Α.Α.Δ. 315 για υποστήριξη της πιο πάνω θέσης του.

15

Ο δικηγόρος των καθ' ων η αίτηση παρέπεμψε σε άλλη απόφαση πάλι του τότε Προέδρου (**Παυλίνα Χ' Θεοδούλου κ.ά. ν. Δήμου Στροβόλου**) (1989) 3 Α.Α.Δ. 2069), στην οποία ειπώθηκε ότι η απλή παρουσία υπηρεσιακών παραγόντων σε συνεδρίαση προς διευκόλυνση ενός συλλογικού οργάνου για παρουσίαση των φακέλων ή τήρηση των πρακτικών χωρίς ενεργό συμμετοχή στη λήψη της απόφαση δεν καθιστά την απόφαση του οργάνου αυτού άκυρη.

20

Είναι η θέση του δικηγόρου για τους καθ' ων ότι τα παρευρισκόμενα πρόσωπα ούτε συμμετείχαν, ούτε έλαβαν μέρος στη συζήτηση κατά την εν λόγω συνεδρίαση.

25

Οι αρχές της νεώτερης νομολογίας αναφορικά με την παρουσία προσώπων που δεν είναι μέλη του συλλογικού οργάνου εκφράζονται στο ακόλουθο απόσπασμα από την απόφαση του τότε Προέδρου στην **AVGERINOS NIKITAS LTD** (ανωτέρω):

30

“Σύμφωνα με τη νομολογία μας απαραίτητη προϋπόθεση για την έννομη λειτουργία ενός συλλογικού οργάνου είναι η νόμιμη του συγκρότηση, ιδιαίτερα όταν καθορίζεται από το νόμο ο αριθμός και τα άτομα από τα οποία απαρτίζεται το συλλογικό όργανο. Συνεπώς η συμμετοχή έστω και ενός μέλους που δεν περιλαμβάνεται μεταξύ των νομίμων μελών του οργάνου επηρεάζει άμεσα τη νόμιμη του συγκρότηση. (Βλέπε Κυριακόπουλος, Ελληνικόν Διοικητικόν Δίκαιον, Β' Γενικό Μέρος, στις σελ. 20-21, Παπαχατζής, Σύστημα του Ισχύοντος στην Ελλάδα Διοικητικού Δικαίου (1976) (Έκδοση 5η), στη σελ.172. Επίσης και τις αποφάσεις του Δικαστηρίου στις υποθέσεις **Andreas**

35

40

Gavriel v. The Republic (1967) 3 C.L.R. 638, σελ. 646-647, *Aristides v. The Republic* (1986) 3 C.L.R. 466 στη σελ. 474, *Πετριδής ν. Αρχής Βιομηχανικής Καταρτίσεως* (1989) 3 Α.Α.Δ. 933, απόφαση αρ. 1733/73 του Συμβουλίου της Επικρατείας και *Ανδρέας Χ" Βασιλείου ν. ΚΟΑ* (1991) 4 Α.Α.Δ. 1005, όπου γίνεται αναφορά στην προηγούμενη νομολογία του Δικαστηρίου τούτου.

Αναμφίβολα στην παρούσα περίπτωση δεν φαίνεται από τα πρακτικά της επίδικης απόφασης ότι τα πιο πάνω άτομα έλαβαν μέρος στη διαδικασία. Όμως σύμφωνα με τη νομολογία μας η παρουσία τους και μόνο κατά την κατ' ιδίαν συζήτηση μεταξύ των μελών του συλλογικού οργάνου και τη λήψη της σχετικής απόφασης οδηγεί σε ακύρωση της ληφθείσας απόφασης. Αναφέρονται σχετικά στον Παπαχατζή Σύστημα του Ισχύοντος στην Ελλάδα Διοικητικού Δικαίου (1976), Έκδοση Πέμπτη, στη σελ.172 τα πιο κάτω:

“Η νεώτερη νομολογία είναι αυστηρή, ακόμα και ως προς την απλή παρουσία προσώπων ξένων προς τη νόμιμη του συλλογικού οργάνου σύνθεση: Σ.τ.Ε. 1036 του 1963, 1045 και 1934 του 1972 κ.λ.π. Εκτός αν είχε έλθει ο αρμόδιος υπηρεσιακός παράγων, με σκοπό την παροχή κατατοπιστικών πληροφοριών και απεχώρησε πριν αρχίσει η συζήτηση: Σ.τ.Ε. 1733 του 1973, 296 του 1944.”

Με βάση τις αρχές του Διοικητικού Δικαίου όπως αναφέρονται στα πιο πάνω, η παρουσία των προαναφερομένων προσώπων στη συνεδρία του καθ' ου η αίτηση Δήμου που πήρε την επίδικη απόφαση συνιστά κακή σύνθεση του οργάνου ως συλλογικού οργάνου και η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να ακυρωθεί για το λόγο αυτό”.

Σχετική είναι επίσης η υπόθεση **HOMUS DEVELOPMENT LTD κ.ά ν. Δήμου Λεμεσού** (1996) 4 Α.Α.Δ. 542.

Στην υπό εξέταση προσφυγή δεν φαίνεται αν τα μη μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου παρευρέθηκαν στη συνεδρίαση για το σκοπό παρουσίας του θέματος ή υποβοήθησης του συλλογικού οργάνου. Κάτι τέτοιο δεν επιμαρτυρεί το σχετικό πρακτικό. Η υπόθεση **Χ" Θεοδούλου** (ανωτέρω) διαχωρίζεται από την παρούσα με βάση τα γεγονότα.

Στην παρούσα υπόθεση δύο από τους παρευρισκομένους ο Δη-

μοτικός Μηχανικός και ο Δημοτικός Αρχιτέκτονας ήταν επίσης μέλη της Κριτικής Επιτροπής που έλαβε την απόφαση για επιλογή των τριών μελετών για περαιτέρω βελτιώσεις. Έχοντας υπόψη την αυστηρή προσέγγιση της νομολογίας το γεγονός και μόνο της απλής παρουσίας τους χωρίς οποιαδήποτε ενεργό συμμετοχή στη συνεδρίαση του Δημοτικού Συμβουλίου είναι αρκετό για να οδηγήσει την επίδικη απόφαση σε ακύρωση. Ενόψει της κατάληξης αυτής δεν θα εξεταστούν άλλοι λόγοι ακυρότητας. 5

Η προσφυγή επιτυγχάνει και η επίδικη απόφαση ακυρώνεται, με έξοδα υπέρ του αιτητή. 10

Η προσφυγή επιτυγχάνει με έξοδα.